

داستان فروردین تا اسفند

نام ماه های ایرانی بر اساس عقاید باستانی انتخاب شده است

نامگذاری ماه های دوازده گانه در تقویم ایرانی را می توان یکی از زیباترین نامگذاری ها دانست. این نام ها همگی پارسی و برگرفته از متون کهن زردشتی است و ریشه در اعتقادات و باور های این آیین دارد. پشت انتخاب هر کدام از این نام ها داستان های جالبی هست که دانستن آنها خالی از لطف نیست.

آبان

به آبان در اوستا «آب» و در زبان پارسی باستان «آپی» گفته می شود. در اوستا بارها «آب» به معنی فرشته نگهبان آب آمده است و همه جا به صیغه جمع آمده است. نام ماه هشتم از سال خورشیدی و نام روز دهم از هر ماه آبان است. ایزد آبان موکل آهن است و تدبیر امور و مصالح ماه به او تعلق دارد. همچنین چون بعد از ۸ سال در ایران عاقبت در همین روز باران شروع به باریدن کرد، ایرانیان این روز را جشن گرفتند. آفتاب در این ماه در برج عقرب یا کوزدم قرار می گیرد.

آذر

به آذر در اوستا «آتر»، در زبان پارسی باستان «آتر» و در زبان پهلوی «آتر» می گویند. آذر فرشته نگهبان آتش و یکی از بزرگ ترین ایزدان است. آریاییان پیش از دیگر اقوام به عنصر آتش اهمیت می دادند و ایزد آذر نزد هندوان «آگنی» خوانده شده و در کتاب کهن و مقدس هندوان (ودا) از خدایان بزرگ به شمار رفته است. آفتاب در این ماه در برج قوس یا کماندار قرار می گیرد.

دی

دی نام دهم از سال خورشیدی است. دی (دادار، دانای آفریننده) در اوستا «داتوش» یا «دادها» به معنی آفریننده، دادار و آفریدگار است و بیشتر صفت اهورامزداست. این کلمه از مصدر «دا» به معنی دادن و آفریدن است. در خود اوستا صفت دتوش (دی) برای تعیین دهمین ماه به کار رفته است. دی نام ملکی است که تدبیر امور و مصالح روز و ماه دی به او تعلق دارد.

بهمن

در اوستا «هومنه»، در زبان پهلوی «وهومن» و در زبان فارسی «وهمن» یا «بهمن» است. به معنی خوب و نیک، نیک اندیش و نیک نهاد. نخستین آفریده اهورامزداست و یکی از بزرگ ترین ایزدان. در عالم روحانی مظهر اندیشه نیک و خرد و توانایی خداوند است. یکی از وظایف بهمن این است که گفتار نیک را تعلیم دهد و مردم را از هرزه گویی بازدارد. بهمن اسم گیاهی است که به ویژه در جشن «بهمنجه» خورده می شود و در طب هم معروف است.

مهر

به مهر در زبان سانسکریت «میترا»، در اوستا و زبان پارسی باستان «میتره» و در زبان پهلوی «میتره» گفته می شود. به معنی پیوستن، اغلب خاورشناسان معنی اصلی مهر را «واسطه» و میانجی» ذکر کرده اند. مهر واسطه است میان آفریدگار و آفریدگان. در زبان سانسکریت به معنی دوستی، پروردگار و روشنایی و فروغ است و در اوستا فرشته روشنایی و پاسبان راستی و پیمان.

اسفند

در اوستا «اسپنتا آرمیتی»، در زبان پهلوی «اسپندر» و در زبان فارسی «سپندار مذ، سفندار مذ، اسفندار مذ و گاه به تخفیف سپندار و اسفند» است. به معنی پاک، مقدس، درست، بجا اندیشیدن، فروتنی، بردباری و سازگاری. بیدمشک گل مخصوص سپندار مذ است.

شهریور

شهریور نام ششمین ماه سال و روز چهارم هر ماه در گاهشماری اعتدالی خورشیدی است. به شهریور در اوستا «خشتروئیریه» و در زبان پهلوی «شتریور» می گویند. در اوستا و زبان پارسی باستان و زبان سانسکریت به معنی کشور و پادشاهی برگزیده است. این ترکیب بارها در اوستا به معنی بهشت یا کشور آسمانی اهورامزدا آمده است. شهریور در جهان روحانی نماینده پادشاهی ایزدی و فر و اقتدار خداوندی است و در جهان مادی پاسبان فلزات.

فروردین

فروردین نام نخستین ماه از فصل بهار و روز نوزدهم هر ماه در گاهشماری اعتدالی خورشیدی است. به فروردین در اوستا و زبان پارسی باستان «فرورتینام»، در زبان پهلوی «فرورتین» گفته شده که به معنی فروردهای پاکان و فرورهای ایرانیان است. فروردین شکل تغییر یافته واژه فرور است به معنای نیروی پیشرو.

مرداد

مرداد نام پنجمین ماه سال و روز هفتم هر ماه در گاهشماری اعتدالی خورشیدی است. به مرداد در اوستا «مردات» و در زبان پهلوی «امرداد» گفته شده است. امرداد یعنی بی مرگی و آسیب نپذیردن یا جاودانی. پس واژه «مرداد» به غلط استفاده می شود و باید «امرداد» گفته شود. در مزدیسنا خصایص مرداد و باید تند از نیک اندیشی، صلح و سازش، راستی و درستی، فروتنی و محبت به هم نوع، تأمین آسایش و امنیت بشر که او را دارای کمال مطلوب کرده است.

تیر

تیر نام چهارمین ماه سال و روز سیزدهم هر ماه گاهشماری اعتدالی خورشیدی است. به تیر در اوستا «تیشریه» و در زبان پهلوی «تیشتر» گفته شده که به آن ستاره شعرای یمانی هم اطلاق می شود. فرشته نگهبان باران است و به کوشش او زمین پاک از باران بهره مند می شود و کشتزارها سیراب می شوند. تیشتر را در زبان های اروپایی سیر یوس خوانده اند و هر گاه تیشتر از آسمان سر بزند و بدر خشد، مژده ریزش باران می دهد.

خرداد

خرداد نام سومین ماه سال و روز ششم در گاهشماری اعتدالی خورشیدی است. به خرداد در اوستا و زبان پارسی باستان «هئورتات» و در زبان پهلوی «خردات» گفته شده است. به معنی کمال و رسایی است و به همین دلیل نماینده کمال و رسایی اهورامزداست و در گیتی به نگهبانی از آب گماشته شده.

اردیبهشت

اردیبهشت نام دومین ماه سال و روز دوم هر ماه در گاهشماری اعتدالی خورشیدی است. به اردیبهشت در اوستا «اشاووهیشتا» و در زبان پهلوی «اشاووهیشت» به معنی راستی و درستی، تقدس، قانون و آیین ایزدی و پاکی که بسیار هم در اوستا به کار برده شده است. همچنین این واژه دارای صفت عالی است، به معنی بهترین و «بهشت» فارسی به معنی فردوس از همین کلمه است. در معنی ترکیب لغت اردیبهشت «مانند بهشت» آمده است.